

Čís. 10280.

Byly-li s indosací směnky postoupeny i nároky z právního jednání, jež bylo podkladem směnky, může věřitel voliti odůvodnění nároku jemu příznivějšího, nároku z indosace směnky, aniž se musí obávat, že jeho právu bude čeleno námitkami ze základního právního jednání proto, že mimo indosaci došlo také k postupu. Nepravidelné nástupnictví ve směnečné právo.

(Rozh. ze dne 27. října 1930, Rv I 1746/30.)

Směnečný platební příkaz byl ponechán v platnosti s o u d y v š e c h
t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Jádrem sporu vzhledem k písemným námitkám žalovaného a se zřetelem k obsahu dovolání jest jen otázka, zda může žalovaný proti žalobkyni uplatniti námitky, které by mu příslušely proti R-ovi. K této otázce právem nižší soudy odpověděly záporně. Žalobkyně nabyla žalobní směnky indosací, převodem směnečněprávním, a mohl by proto žalovaný jako přijatel činiti proti ní jen takové námitky, které plynou ze směnečného práva samého nebo které mu přísluší přímo proti ní jako osobě, jež právě žaluje (§ 87 sm. zák.). Jen kdyby byla žalobkyně při nabytí směnky věděla, že proti jejímu bezprostřednímu předchůdci, jímž, jak žalovaný sám výslovně přiznal, byl R., byly odůvodněny určité námitky, mohlo by jich býti použito také proti ní (exceptio doli). Záleží tudíž na tom, zda byla žalobkyně při nabytí žalobní směnky bezelstná. V tomto směru zjistil procesní soud řadu okolností, z nichž dospěl k závěru, že žalobkyně převzala od R-a žalobní směnku k eskomptu, aniž měla vůbec vědomost o různých přípovědích a prohlášeních R-em žalovanému učiněných. Zjištění tato nebyla odvoláním napadena, neboť žalovaný výslovně prohlásil, že i zjištění, která učinil první soud, postačují, by bylo námitkám vyhověno. Proti těmto zjištěním staví ovšem žalovaný v odvolání ještě svá vlastní, protispisová, s nimiž se však vypořádal již odvolací soud, osvojiv si jinak zjištění soudu procesního (§ 498 c. ř. s.).

Co do právního posouzení věci zdůrazňuje dovolání, že u žalobkyně nešlo o pravý indosament, nýbrž o indosament nepravý, poněvadž podle dopisu ze dne 5. listopadu 1929 nejen žalobkyně převzala směnky, nýbrž zároveň sama vstoupila do obchodu. Proto prý si musí dáti líbiti námitky, které by žalovanému příslušely proti R-ovi bez ohledu na bezelstnost (bona fides), poněvadž prý nenabyla práv ze směnky jen abstraktně, nenastávají pravidelné účinky ryzího indosamentu, nýbrž jde tu o nepravidelné nástupnictví ve směnku, při němž platí zásada, že nikdo nemůže převést více práva než má sám. Tuto námitku žalovaný v písemných námitkách neuplatnil, nýbrž tvrdil jen, že se žalobkyně

ani jako indosatářka nemůže odvolávati na bezelstnost (bona fides), poněvadž byla o obchodu informována podle dopisu ze dne 5. listopadu 1929, do něho svým prokuristou H-em na místě R-a sama vstoupila a na základě vlastnického práva vzala vůz zpět. Leč, i kdyby se mělo za to, že tímto tvrzením jest dán dostatečný podklad, by i ve směru naznačeném dovoláním mohlo býti vůbec uvažováno, nebylo by lze právnímu názoru dovolatelovu přisvědčiti. Podle dopisu ze dne 5. listopadu 1929 nevstoupila žalobkyně do obchodu na místo R-a v ten smysl, že převzala veškerá práva a všechny povinnosti ze smlouvy, nýbrž R. postoupil jí jen svá práva, zejména také výhradu práva vlastnického k vozu až do jeho úplného zaplacení. To nemá nic společného s věřitelským žalobkyně ze směnky, jehož nabytí bylo způsobem směnečněprávním, řádnou indosací. O nepravdelném nástupnictví ve směnku nemůže býti řeči. Nepravdelným způsobem nástupnictví ve směnečná práva jest na př., nabytí-li kdo směnky postprotestním indosamentem nebo postprotestní blankotradicí, indosamentem inkasomandátním neb sice vlastním indosamentem, ale s vědomím nabyvatelovým, že proti indosamentu jsou odůvodněny námitky, tedy obmyslně (dolosně). Posléze sem spadá nástupnictví, jež se stalo bez indosamentu nebo blankotradice, na př. postupem, dědictvím. Žádný z těchto způsobů nabytí směnky až na nedostatek bezelstnosti žalobkyně nebyl ani tvrzen, tím méně prokázán. Otázka však jest jiná, totiž zda si indosatář musí dáti líbiti námitky příslušející dlužníku proti indosamentu tehdy, byly-li mu, jako v souzeném případě, zároveň s indosací postoupeny také nároky z právního jednání, které bylo podkladem směnky. Nelze pochybovati, že tak, jako v jiných případech konkurence nároků, může věřitel i tu voliti odůvodnění nároku jemu příznivějšího, tedy nároku z indosace směnky, aniž se musí obávati, že jeho právu bude čeleno námitkami ze základního právního jednání proto, že mimo indosaci došlo také k postupu (srov. Staub-Stranz čl. 82 pozn. 4). Bylo-li tedy zjištěno, že žalobkyně při nabytí žalobní směnky byla bezelstná, že sporný vůz vůbec nepřevzala, že původní smlouva mezi R-em a žalovaným nebyla zrušena a že žalovaný vrácení směnky od žalobkyně nikdy nežádal, nezbylo odvolacímu soudu než, by rozsudek soudu první stolice potvrdil.

Čís. 10281.

Za platnosti smlouvy s Jugoslavií čís. 146/1924 sb. z. a n. nesmějí československé soudy rozhodovati o rozvodu, rozluce nebo neplatnosti manželství jugoslávských státních příslušníků. Stalo-li se přece tak, aniž se soudy zabývaly otázkou státního občanství manželů a otázkou příslušnosti soudů, již by byly právoplatně rozhodly ve smyslu své příslušnosti, jest československé ministerstvo spravedlnosti povoláno k návrhu podle § 42, druhý odstavec, j. n.

(Rozh. ze dne 27. října 1930, N I 115/30.)